

17

ใช้ศาสนาช่วยผู้ติดยา

ดวงเดือน ขัตติยะวรา

สังคมสงเคราะห์ พ.ศ.2502-2508

ในสมัยที่ดิฉันรับราชการอยู่คลินิกยาเสพติด ศูนย์บริการสาธารณสุข 21 วัดธาตุทอง สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งรักษาผู้ติดยาเสพติดแบบคนใช้นอก ดิฉันได้ศึกษาจากงานวิจัยหลายเรื่องซึ่งยืนยันถึงคุณประโยชน์ของการนำแนวทางของพระพุทธศาสนามาใช้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลได้ ดิฉันได้นำความคิดนี้ไปปรึกษากับผู้อำนวยการศูนย์ฯ พญ.สุภาภรณ์ สุขเอนก และพระครูวิสุทธิเชมากร รองเจ้าอาวาสวัดธาตุทอง ขอทำกลุ่มรักษา “พระพุทธศาสนาเพื่อชีวิตใหม่” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด (เฮโรอีน) และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตตัวเอง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในการทำกลุ่มรักษา นี้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้:

1. ประกาศรับสมัครสมาชิกกลุ่ม พระพุทธศาสนาเพื่อชีวิตใหม่เป็นเวลา 2 สัปดาห์
2. นัดเข้ากลุ่มทุกวันศุกร์ เวลา 09.30 - 10.30 น. เริ่มเข้ากลุ่มครั้งแรกในวันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ระยะเวลา 6 เดือน จำนวน 26 ครั้ง
3. ให้คนไข้เซ็นชื่อเข้ากลุ่ม และเริ่มโครงการด้วยการสวดมนต์ไหว้

พระ รับศีล 5 ฟังเทศน์จากพระสงฆ์ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา ใช้เวลา 40 นาที แล้วนักสังคมสงเคราะห์นำเข้ากิจกรรมกลุ่มโดยนำเรื่องพระเทศน์ มาอภิปราย และนำไปปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดและ ปัญหาอื่นๆ ใช้เวลา 20 นาที

กลุ่มและการบรรยายธรรม

กลุ่มรักษานี้เป็นกลุ่มเปิดรับสมาชิกไม่จำกัดจำนวน ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ เริ่มทำกิจกรรมในวันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม มีคนไข้สนใจมาลงชื่อเข้ากลุ่ม 16 คน จากคนไข้ที่เข้ามารักษาขณะนั้น ประมาณ 100 คน ในขณะที่พระสงฆ์กำลังเทศน์ มีสมาชิกบางคนนั่งหลับ ซึ่งเป็นธรรมชาติของคนไข้ติดเฮโรอีน ซึ่งเป็นยาประเภทกดประสาท ส่วนยาทดแทนที่คนไข้รับประทาน คือ ยาเมธาโดน ก็เป็นยาออกฤทธิ์กดประสาทเหมือนกัน ซึ่งทำให้มีน ง่วงนอน เช่นเดียวกัน

การบรรยาย ธรรมะ ดำเนินการโดยพระสงฆ์ 3 รูป ประกอบด้วย พระมหาอมรทรัพย์ พระครูสังฆกิจจานุยุต และพระมหานิพนธ์ ได้กรุณามาเทศนาอบรมให้สมาชิกฟังมีเนื้อหา ดังนี้

- ครั้งที่ 1 เรื่องประโยชน์ของการทำสมาธิ วิธีทำ ฝึกปฏิบัติ
- ครั้งที่ 2 ทบทวนวิธีทำสมาธิ และ ฝึกปฏิบัติ
- ครั้งที่ 3 การทำความดีทางกาย
- ครั้งที่ 4 การทำความดีทางจิตใจ
- ครั้งที่ 5 อนิจจังของศีล 5
- ครั้งที่ 6 การทิ้งอบายมุข
- ครั้งที่ 7 การทำบุญ-ทำบาป
- ครั้งที่ 8 ความรัก
- ครั้งที่ 9 การทำกรรม 10 ประการ
- ครั้งที่ 10 ความตาย
- ครั้งที่ 11 การบูชา
- ครั้งที่ 12 ตนเป็นที่พึ่งของตน

- ครั้งที่ 13 กลัวความชั่วยิ่งกว่าความตาย
- ครั้งที่ 14 ความเมตตา
- ครั้งที่ 15 โทษของยาเสพติด
- ครั้งที่ 16 พรวาสธรรม 4 ประการ
- ครั้งที่ 17 ประโยชน์ของศีล 5
- ครั้งที่ 18 กฎแห่งกรรม
- ครั้งที่ 19 ประโยชน์ของการฝึกสมาธิ
- ครั้งที่ 20 การเลือกคบเพื่อน
- ครั้งที่ 21 การปฏิบัติสายกลาง มรรค 8
- ครั้งที่ 22 สังคหะวัตถุ 4
- ครั้งที่ 23 ศีล สมาธิ ปัญญา
- ครั้งที่ 24 จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว
- ครั้งที่ 25 ความไม่ประมาท
- ครั้งที่ 26 โลกธรรม 8

วิธีประเมิน

โครงการนี้ใช้เป็นการวิจัยจึงมิได้มีการประเมินผลที่สมบูรณ์แบบทั่วไป แต่ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การ ลด ละ เลิก เสพเฮโรอีน โดยพิจารณาจากการตรวจพิสูจน์ปัสสาวะ ตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม ถึง 31 ตุลาคม 2534 เป็นการเข้ากลุ่ม 26 ครั้งในเวลา 6 เดือนของสมาชิก ผลปัสสาวะเป็นลบ หมายถึงไม่ได้เสพเฮโรอีน ผลเป็นบวกหมายถึงสมาชิกเสพเฮโรอีนอยู่ และให้สมาชิกเขียนประเมินว่าได้ นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตัวเองอย่างไรบ้าง

สถิติของการทำกลุ่ม จำนวน 26 ครั้ง ได้รายชื่อสมาชิก 60 คน เพศหญิง 2 คน เพศชาย 58 คน นับถือศาสนาพุทธ 58 คน อิสลาม 2 คน โดยสมาชิกเข้ากลุ่ม 1 ครั้ง จำนวน 30 คน เข้ากลุ่ม 2 ครั้ง จำนวน 12 คน ในแต่ละครั้งสมาชิกเข้ากลุ่มน้อยลงจนการเข้ากลุ่มครั้งสุดท้าย มีสมาชิกที่มาเข้าประจำ 4 คนดังมีรายละเอียดของสมาชิกแต่ละคนดังนี้

สมาชิกคนที่ 1 ประวัติ: เพศชายอายุ 27 ปี จบการศึกษา ม.ศ.3 อาชีพรับจ้างคุมบ่อนการพนัน ติดยาเสพติดมานาน 17 ปี อยู่คนเดียว บิดามารดาเสียชีวิตมีพี่ชาย 1 คน และน้องชาย 1 คน อยู่คนละบ้าน ติดต่อกันเสมอ

ผลใน 6 เดือนมาเข้ากลุ่ม 26 ครั้ง ครบ **เก็บปัสสาวะ** ตรวจรวม 20 ครั้ง ผลเป็นลบทั้ง 20 ครั้ง แสดงว่าไม่ได้ฉีดเฮโรอีนเลย **ประเมินตนเอง** ว่าเขาใจเย็นลง คิดก่อนพูดก่อนทำ ควบคุมตนเองได้ มีสติ ไม่ฉีดเฮโรอีน ดูแลและรับผิดชอบตัวเองมากขึ้น จิตใจอ่อนโยนลง

สมาชิกคนที่ 2 ประวัติ: เพศชาย อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับ ปวช. มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ชักรีตเลื้อ, นวด, เขียนตัวหนังสือ มีสุขภาพ ไม่แข็งแรง ติดยาเสพติดเป็นระยะเวลานานถึง 18 ปี อยู่กับภรรยาและ มารดา บิดาเลิกกับมารดาไม่เคยติดต่อกัน

ผลใน 6 เดือนเข้ากลุ่ม 25 ครั้ง ขาด 1 ครั้ง เพราะแม่ป่วยไปส่งที่ โรงพยาบาล **เก็บปัสสาวะ** ตรวจ 19 ครั้ง ผลเป็นลบ 17 ครั้ง เป็นบวก 2 ครั้ง แสดงว่าเขาเคยฉีดเฮโรอีนเล็กน้อย **ประเมินตนเอง**ว่าการร่วม เข้ากลุ่มได้พบพระสงฆ์, นักสังคมสงเคราะห์, เพื่อนๆ ทำให้เขามีกำลังใจ และรักผู้อื่น มีเมตตา ให้อภัยผู้อื่น

สมาชิกคนที่ 3 ประวัติ: เพศชายอายุ 37 ปี จบการศึกษา ม.ศ.5 ว่างาน ติดยาเสพติดมานาน 18 ปี เลิกกับภรรยา อยู่กับแม่และหลานอีก 1 คน บิดาเสียชีวิต มีพี่ชาย 2 คน พี่สาว 1 คน เขาเป็นลูกคนเล็ก พี่ให้ เงินแม่เป็นรายเดือน เขามีหน้าที่ช่วยเหลือแม่เท่านั้น แม่อายุ 77 ปี เป็นโรคความดันโลหิตสูง และหัวใจ

ผลใน 6 เดือนมาเข้ากลุ่ม 24 ครั้ง ขาด 2 ครั้ง ตรวจ**เก็บปัสสาวะ** 20 ครั้ง ผลเป็นลบทั้ง 20 ครั้ง แสดงว่าเขาไม่ได้ฉีดเฮโรอีน **ประเมินตนเอง** ว่าเขาลำบากผิดที่ดูแลแม่หน่อย เมื่อรับประทานยารักษาแล้วรีบ

กลับบ้านไปช่วยเหลือแม่ที่กำลังป่วย

สมาชิกคนที่ 4 ประวัติ: เพศชายอายุ 60 ปี จบการศึกษา ป.4 อาชีพค้าขาย ติดยาเสพติดมานาน 43 ปี อยู่กับภรรยาและหลาน 2 คน มีลูก 6 คน ทุกคนแต่งงานออกเรือนไปอยู่ที่อื่น

ผลใน 6 เดือน มาเข้ากลุ่ม 21 ครั้ง ขาด 5 ครั้ง **เก็บปัสสาวะ** ตรวจ 24 ครั้ง ผลเป็นลบ 16 ครั้ง บวก 8 ครั้ง แสดงว่ายังฉีดยาอื่นอยู่ **ประเมินตนเอง** ว่าความสัมพันธ์ระหว่างเขาและภรรยาดีขึ้นกว่าเดิมมาก เนื่องจากภรรยาของเขาชอบไปทำบุญที่วัด ชอบฟังเทศน์ นั่งสมาธิ แต่ตัวเขาเองไม่กล้าเข้าวัดเลย เขากลับเจ้าหน้าที่ และชาวบ้านจะมองว่าไปขโมยของ เมื่อมีกิจกรรมนี้เขาสามารถนำเรื่องธรรมะไปคุยกับภรรยาทำให้เขามีความสุข และความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น และเขาก็มีความคิดถูกต้องขึ้นด้วย

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการประเมินผลตนเองของสมาชิก และการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม รวมถึงผลการตรวจปัสสาวะ หาสารอนุพันธ์ของฝิ่น พบว่าสมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ใช้ยาเสพติดน้อยลง การมีกิริยาอ่อนโยน สุภาพขึ้น ความหงุดหงิดก้าวร้าวลดลง มีสีหน้าแจ่มใสและรอยยิ้ม มีอารมณ์เครียดลดน้อยลง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น

ดังนั้นดิฉันจึงคิดว่า แนวความคิดการนำหลักธรรมะของพระพุทธเจ้า มาประยุกต์ใช้ ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่ง ในการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้มีพฤติกรรมดีขึ้นต่อไป